

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою**

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
«ОБЛІК, АУДИТ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНІСТЬ
У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ»**

14-15 травня 2020 року

м. Дніпро

Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 14-15 травня 2020 р. – Дніпро : ННІЕ, 2020. – 234 с.

Збірник містить матеріали за такими тематичними напрямками: «Бухгалтерський облік як інформаційне джерело контролю, аналізу та управління». «Сучасний стан та перспективи розвитку системи оподаткування підприємств». «Перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні». «Проблеми викладання обліково-аналітичних, фінансових та контрольних дисциплін у вищій школі». «Інноваційні технології підготовки та перепідготовки фахівців з обліку, аудиту й оподаткування». «Управління фінансово-економічною безпекою підприємств».

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори. Редакція не завжди поділяє думку та погляди автора. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

Оригінал-макет підготовлений у кафедрою обліку, оподаткування та фінансово-економічною безпекою в навчально-науковому інституті економіки Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Комп'ютерне верстання: Губарик О. М.

Організатор конференції:

Кафедра обліку, оподаткування та фінансово-економічною безпекою Навчально-наукового інституту економіки Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Зареєстровано в УкрІНТЕІ. Посвідчення № 586 від 01 листопада 2019 року.

© Навчально-науковий інститут економіки
Дніпровського державного аграрно-
економічного університету, 2020

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

*А. О. Змієвська,
ЗВО «Бакалавр» за ОПП Облік і оподаткування
Науковий керівник – Н. А. Канцедал, к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю,
Полтавська державна аграрна академія*

На сучасному етапі поряд із стрімким розвитком науки та нових технологій широко розвивається економіка. Бурхливий розвиток інформаційних технологій несе за собою нові технологічні можливості здійснення господарських операцій. До таких слід віднести і так звані електронні гроші, про які не так давно ніхто навіть не знав, а сьогодні вони набувають все більшого поширення. Поява грошей не лише у паперовій, а й у цифровій формі є природним кроком еволюції грошей у сучасному світі, а використання готівки в багатьох країнах, у тому числі і в Україні, скорочується.

Виклики цифрової епохи породжують ряд питань проблемного характеру, відповідь на які потрібно шукати в термінологічній нормативно-економічній площині відповідного об'єкта обліку. Важливим при цьому є «постійна взаємодія з актуальною нормативною базою з метою підтвердження або спростування термінологічної ідентичності понять відповідного облікового об'єкта, формування професійного судження щодо економічних, податкових чи правових наслідків його реєстрації в інформаційній системі бухгалтерського обліку [2, с. 33].

До найбільш актуальних питань, що потребують з'ясування економічної сутності та нормативного регулювання обліку електронних грошей відносяться:

- 1) процедури купівлі валюти онлайн;
- 2) особливості оподаткування майнінгу криптовалют;
- 3) особливості оподаткування переказів, що здійснюються за допомогою сервісу LiqPay;
- 4) процедури кодування діяльності з «майнінгу» криптовалют відповідно до Класифікації видів економічної діяльності;
- 5) нормативні передумови економічної безпеки майнерів криптовалюти та їх захисту від обшуків та виїмок правоохоронців;
- 6) процедурні аспекти легалізації криптовалют в Україні шляхом ухвалення Концепції державної політики у сфері криптовалют;
- 7) процедури врегулювання юридичної невизначеності офіційного статусу криптовалюти в Україні, що може викликати додаткові податкові перевірки та інші.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану використання електронних грошей та нормативне регулювання їх обліку.

Відповідно до Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 5 квітня 2001 року № 2346-III, електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі [4].

Електронні гроші є сучасним платіжним засобом, що використовується для оплати різних послуг і товарів у мережі Інтернет та мають точно таку ж цінність, як і реальні гроші.

До основних нормативних документів, якими регулюється обіг електронних грошей слід віднести: Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.15 р. № 675-VIII; Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.01 р. № 2346-III; Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.01 р. № 2664-III; Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.91 р. № 1023-XII; Положення про електронні гроші в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 04.11.10 р. № 481; Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджена наказом МФУ від 30.11.99 р. № 291 [1].

Електронні гроші зазвичай розділяють на два типи: на базі смарт-карт та на базі мереж. І перша, і друга група розділяються на анонімні системи, в яких дозволяється проводити операції без ідентифікації користувача, й неанонімні системи, що вимагають обов'язкової ідентифікації користувача.

Випуск електронних грошей здійснює виключно банк, шляхом їх надання користувачам або комерційним агентам в обмін на готівку чи безготівкові кошти. Банк має право здійснювати випуск електронних грошей для використання на території України, номінованих тільки у гривні.

За даними Національного банку України, 23 банки мають право здійснювати випуск електронних грошей. Метою створення банками систем електронних грошей є забезпечення клієнтів (власників) електронних грошей зручним платіжним засобом для придбання продукції, робіт чи послуг у будь-якого торговця. За минулий 2019 рік ринок електронних грошей в Україні зріс більше ніж удвічі. Це пов'язано із зростанням інтересу учасників ринку до цього платіжного інструменту. Найпоширенішими платіжними системами, з використанням яких здійснюються операції з електронними грошима є: MasterCard, Visa, ПРОСТІР, ХРАУ, FORPOST, ALFA-MONEY [5].

В бухгалтерському обліку електронні гроші відображаються на окремому субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті». З моменту випуску електронні гроші зараховуються на цей же субрахунок. На даному субрахунку слід відображати операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил

використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

Інформація про рух грошових коштів в «Балансі (Звіті про фінансових стан)» наводиться в 2 розділі активу. Крім того інформація про наявні грошові кошти наводиться і в Примітках до річної звітності.

Особливість податкового обліку з використанням електронних грошей полягає в тому, що за ситуації, коли першою подією є отримання передоплати, податкові зобов'язання у продавця виникають на дату зарахування гривень на банківський поточний рахунок в обмін на електронні гроші.

Одним із проблемних аспектів обліку електронних грошей є легальність використання систем розрахунків. Так, наприклад, певний час система WebMoney Transfer застосовувалася в Україні нелегально, на що звертав увагу і Нацбанк (див. *листу від 20.11.03 р. № 25-209/1539-8608* і *від 24.06.11 р. № 25-112/1575-7731*). З 21.05.15 р. система WebMoney.Ua зареєстрована НБУ як внутрішньодержавна система розрахунків [1].

Означена проблема потребує рішень методологічного характеру. Найбільш прийнятним для цього є алгоритм наукового пошуку, який передбачає:

- 1) обґрунтування умов, що спричиняють методологічну проблему;
- 2) уточнення відповідного об'єкта обліку;
- 3) ідентифікація особливостей визнання об'єкта обліку, а також кількісних та якісних параметрів, що мають суттєвий вплив на його оцінку;
- 4) дослідження актуальних законодавчих вимог, якими регламентується облік такого об'єкта;
- 5) дослідження інституційного середовища об'єкта обліку (економічної та соціальної значимості об'єкта з точки зору вимог, потреби у інформації й економічного інтересу окремих інститутів, ступеня впливу інститутів на об'єкт);
- 6) розробка нових науково обґрунтованих способів облікового відображення об'єкта та пов'язаних з ним фактів господарського життя з дотриманням принципу взаємодії та взаємозалежності елементів методу бухгалтерського обліку;
- 7) дослідження відповідності таких розробок законодавчим нормам та оцінка реальності їх практичного застосування; 8) систематизація пропозицій, обґрунтування ефективності пропонованих нововведень та їх практичної значимості [3, с. 21].

Отже, на сьогодні електронні гроші відіграють важливу роль в сучасних електронних системах. З кожним роком система впровадження вдосконалюється і можливо в майбутньому буде однією з провідних, можна впевнено передбачити продовження зміцнення електронних валют і підвищення популярності віртуальних розрахунків. Проте в Україні слід краще удосконалити нормативно-правову базу електронних грошей, оскільки від цього залежить процес управління фінансовими ресурсами на підприємстві, що,

свою чергою, впливає на платіжну дисципліну, своєчасні розрахунки з контрагентами і платоспроможність підприємства загалом.

Перспективою подальших досліджень є пошук рішень облікового відображення операцій з електронними грошима підприємств різних форм власності.

Література

1. Електронні гроші: використовуємо без проблем. *Бухгалтерський тиждень*. 2015. № 42. *i.Factor*. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bn/2015/october/issue-42/article-12491.html> (дата звернення: 6.05.2020).

2. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Облік і фінанси*. 2019. № 1(83). С. 28.-34. URL: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-28-34](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-28-34) (дата звернення: 6.05.2020).

3. Канцедал Н. А. Наукова інтерпретація методології обліку у працях корифеїв бухгалтерської думки. *Облік і фінанси*. 2018. № 2(80). С. 16.-23. URL: <http://www.afj.org.ua/ua/article/566/> (дата звернення: 6.05.2020).

4. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5.04.2001 № 2346-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14> (дата звернення: 6.05.2020).

5. Узгодження правил використання електронних грошей / Національний банк України. URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=66296&cat_id=66292 (дата звернення: 6.05.2020).